

Nelson Mandela.

O camiño cara á liberdade

Antonio Lozano / Tradución: Ramón Nicolás

Colección Narrativa

Factoría K de libros

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 89

Cando se cumpre o centenario do nacemento do activista e político Nelson Mandela, sae á luz un libro necesario no que se novela a súa vida. Unha obra homenaxe da editora galega e do canario Antonio Lozano. Xa sabiamos deste creador pola edición en Factoría K de *Eu son Suleimán*; unha mirada á inmigración desde o corazón dun adolescente, un percorrido pola dura e cruel viaxe desde a aldea familiar, no interior de África, ata a Europa desexada da que é expulsado despois de mil traballos e moi poucos encontros gratificantes. *Eu son Suleimán* tocounos unha corda sensible que nos levaba a *Irmán do vento*, a novela de Manuel Lourenzo, arredor da vida dun adolescente no Iraq de comezos da guerra. Aquel berro que Khaled escoita: "lembra o meu nome", está moi relacionado coa presentación destoutro ("Eu son Suleimán"), porque o mundo de ambos se está a destruír. Oriente Medio e o corazón de África non son lugares onde se poidan cumprir os soños da maioría dos mozos, non, non é lugar para xente nova, que dirían os Irmáns Coen.

De novo en África e de novo unha historia que ten de protagonista un adolescente: un bisneto de Mandela que sofre na propia pel a mesma contradición da familia do dirixente contra o *apartheid*, porque ser da caste de Madiba non garante ter herdado a nobreza nin a sabedoría, como demostra o pai de Walter cheo de vinganza e

discriminación contra as mulleres. O rapaz ha de enfrontarse a esta situación e ha de tomar unha decisión: continuar afastado da avoa ou volver a ela para retomar na súa aldea a historia do home máis importante de África, aquel que o tivo no colo e ao que nunca se atreveu a facerlle ningunha das preguntas que se lle ocorrían. Walter volve á casa da avoa a rescatar esa aperta na que tamén recupera á nai; e vai, tamén, ao lugar onde se garda a memoria de Mandela, o seu museo, para coñecer a súa historia e madurar no diálogo cun par de vellos que o obrigan a facerse cargo do seu compromiso co presente e o futuro, igual que outros o fixeron no pasado. Son conversas que poñen aos personaxes fronte aos valores que fixeron posible a caída do *apartheid*, que os obriga a cambiar posturas e a volver a situar ao Congreso Nacional Africano ao lado dos comunistas e os pacifistas nunha loita común, tamén debedora de Gandi e o marxismo.

É reconfortante lembrar aqueles tempos nos que o mundo occidental contribuíu a illar un réxime inxusto. Así se explica que a cidade de Glasgow renomease a rúa en que se situaba o consulado da Sudáfrica opresora como "A rúa de Nelson Mandela". Si, aqueles tempos nos que as xentes sacrificaron as súas vidas para demostrar que outro mundo era posible.

Mandela, como símbolo: ese vello de poucas carnes que seme-

llaba bailar ao ritmo do universo, gozando de cada instante de vida e dando exemplo ás xeracións vindeiras. Mandela, o líder público sobre o que tamén pesaba a responsabilidade das familias que vai creando e ás que non pode dedicar o tempo necesario. Mandela, o home que converteu o cárcere de Robben Island nunha universidade. Neste lugar, escribiu a súa autobiografía: *O longo camiño cara á liberdade*; obra que fora transcrita a miniatura por tres compañeiros presos e sacada do centro penitenciario por un cuarto. Cando descubren o orixinal dentro das paredes do penal xa a copia está a salvo en Londres, segundo se nos revela no libro, e volvemos a alegrarnos, como se aínda estivese a acontecer esa vitoria contra a opresión.

Traernos, de novo, as súas ensinanzas é o obxectivo de Antonio Lozano e Factoría K. Así o entendemos!

Desapareceu unha xigantesca figura histórica (como é definido na novela), mais o eco da súa voz permanece vivo. As frases retumban desde Soweto ata Chantada, Donosti, Guimarães ou Girona: "Sempre semella imposible ata que se fai", "Se agardas as condicións ideais, nunca se darán", "A educación é a arma máis poderosa que podes empregar para cambiar o mundo"... desde a RGE sabemos de que se fala cando se citan, aplicadas ao noso campo. ■

Pilar Sampedro